U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Vojtěcha Šimíčka, JUDr. Zdeňka Kühna a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce: **nezl. J. Č.**, zastoupen zákonnou zástupkyní V. **Č.**, zastoupen JUDr. Lenkou Vidovičovou, advokátkou se sídlem Olomouc, Zámečnická 3a, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. 10. 2009, č. j. 32 Az 9/2009 - 30,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovené zástupkyni stěžovatele JUDr. Lence Vidovičové **se určuje** odměna za zastupování ve výši 2880 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 28. 4. 2009, č. j. OAM-270/VL-01-K01-2009 (dále jen „napadené rozhodnutí“), zamítl žalovaný žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou, a to podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. f) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Rozhodnutí žalovaného napadl žalobce, zastoupen zákonnou zástupkyní, u Krajského soudu v Hradci Králové žalobou; ten ji rozsudkem ze dne 22. 10. 2009, č. j. 32 Az 9/2009 - 30, zamítl.

V odůvodnění svého rozsudku krajský soud úvodem konstatoval, že je mu známo, že Krajský soud v Praze svým rozsudkem ze dne 26. 5. 2009, č. j. 46 Az 14/2009 – 33, zamítl žalobu zákonné zástupkyně žalobce (jeho matky) proti rozhodnutí, kterým byla zamítnuta její žádost o udělení mezinárodní ochrany.

V nyní projednávané věci krajský soud konstatoval, že výčet důvodů pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu je taxativní. V řízení bylo prokázáno, že jediným důvodem žádosti o udělení mezinárodní ochrany žalobce je skutečnost, že se na území ČR narodil a jeho matka si zde přeje žít společně s ním. Ta jeho případné potíže v zemi původu odvozuje od svých vlastních potíží, konkrétně z nepříznivé ekonomické situace v zemi původu a z problémů s jejím otcem. Tyto důvody přitom v samostatném soudním řízení (týkajícím se matky stěžovatele) neshledal Krajský soud v Praze důvodnými a žalobu zamítl. Proto stejné důvody, uplatňované i v tomto řízení, nemohly být podřazeny pod ustanovení § 12 zákona o azylu. Krajský soud odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 11. 2003, č. j. 2 Azs 27/2003 – 59 (všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz) a uzavřel, že má za prokázané, že zákonná zástupkyně žalobce neuvedla žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být její syn ve vlasti vystaven pronásledování z azylově relevantních důvodů nebo že by mu hrozila vážná újma podle ustanovení § 14a zákona o azylu. V tomto směru pouze vyjádřila obavu z agresivního jednání svého otce a vyslovila hypotetickou domněnku, že by ji i jejího syna zabil. Takto formulovanou obavu nemohl krajský soud podřadil pod definici vážné újmy podle ustanovení § 14a odst. 2 zákona o azylu. Postup žalovaného podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. f) zákona o azylu tak byl zcela v souladu se zákonem; skutkový stav věci byl žalovaným dostatečně zjištěn a správně vyhodnocen po právní stránce.

Rozsudek napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností, v níž uplatňuje důvody podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

Stěžovatel napadl rozsudek krajského soudu v rozsahu výroku I. o zamítnutí žaloby. Jeho matka je přesvědčena, že kasační stížnost je přijatelná, neboť krajský soud zásadně pochybil při výkladu příslušných hmotněprávních i procesních norem a nerespektoval konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu. Toto nerespektování judikatury spatřuje stěžovatel v tom, že krajský soud schválil postup žalovaného, který bez dalšího vyloučil soukromé osoby z množiny původců pronásledování či hrozby vážné újmy. Krajský soud tak porušil ustanovení § 2 odst. 8 zákona o azylu a čl. 6 směrnice Rady 2004/83/ES, o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“), které jasně stanoví, že soukromé osoby mohou být původci pronásledování i nebezpečí vážné újmy, pokud lze prokázat, že veřejná moc ve vlasti není schopna či ochotna ochranu poskytnout (zde se odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 – 57).

Kasační stížností je dále namítáno, že krajský soud po procesní stránce toleroval postup žalovaného, který rozhodl, aniž by si opatřil jedinou zprávu o schopnosti a ochotě ukrajinských státních orgánů zajistit matce stěžovatele ochranu před pronásledováním ze strany soukromé osoby. Žalovaný nezkoumal možnosti oběti pronásledování ze strany soukromé osoby fakticky se obrátit o pomoc na státní orgány ve vlasti, a to v míře stanovené v čl. 4 kvalifikační směrnice. Tím došlo k porušení ustanovení čl. 8 odst. 2 písm. b) směrnice Rady 2005/85/ES, o minimálních normách pro řízení v členských státech o

přiznávání a odnímání postavení uprchlíka (dále jen „procedurální směrnice“), které ukládá členským státům povinnost rozhodnout o žádosti po přiměřeném posouzení, ke kterému si zajistí přesné a aktuální informace z různých zdrojů, týkajících se obecné situace v zemi původu, především zprávy o stavu fungování státních složek a jejich schopnosti a ochotě poskytnout oběti domácího násilí ochranu před pronásledováním. Napadené rozhodnutí se však na žádných takových zprávách nezakládá, proto bylo rovněž porušeno ustanovení § 3 a § 50 správního řádu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 – 57).

Ze spisového materiálu dále jednoznačně vyplývá, že matka stěžovatele byla v zemi původu vystavena domácímu násilí, jakož i psychickému nátlaku ze strany jejího otce. Intenzitu a razanci tohoto nátlaku, ve smyslu ustanovení § 2 odst. 8 zákona o azylu, je třeba posuzovat z hlediska konkrétního postavení adresáta, aby byla zjištěna existence důvodných obav. Dle čl. 4 odst. 3 písm. c) kvalifikační směrnice je správní orgán povinen zohlednit konkrétní postavení a osobní situaci žadatele. To však žalovaný neučinil, čímž porušil i zásadu materiální pravdy podle § 3 správního řádu. Dále stěžovatel poukazuje na Příručku k postupům pro určování právního postavení uprchlíků a vybraná doporučení UNHCR, ze které s podává, že subjektivní charakter obav z pronásledování si vyžaduje vyhodnocení názorů a pocitů dotčené osoby a v tomto světle musejí být vnímána skutečná nebo předpokládaná opatření proti ní. Žadatel mohl být podroben různým opatřením, která sama o sobě nepředstavovala pronásledování; ta však mohou vyvolat oprávněnost tvrzení o opodstatněnosti pronásledování, a to na kumulativním základě. Není možné zavést obecné pravidlo, které důvody mohou být základem nároku na právní postavení uprchlíka. To bude záviset na všech okolnostech případu, včetně konkrétních geografických, historických a etnologických souvislostí. Žalovaný subjektivní stránku obav z pronásledování stěžovatele nehodnotil, čímž porušil ustanovení § 3, § 68 odst. 3 a § 2 správního řádu. Krajský soud pak pochybil, pokud takové vadné rozhodnutí nezrušil. Na základě těchto tvrzení považuje stěžovatel za splněnou podmínku existence odůvodněného strachu z pronásledování podle ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu, *„jelikož homosexuálové jsou sociální skupinou“*. Zároveň odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2009, č. j. 2 Azs 47/2009 – 63.

Podáním ze dne 26. 3. 2010 stěžovatel navrhl přerušení řízení o kasační stížnosti z důvodu, že dne 5. 1. 2010 byl u Okresního soudu v Olomouci podán v jeho věci návrh na určení otcovství, přičemž jako žalovaný byl označen státní příslušník ČR, P. L. Řízení je vedeno pod sp. zn. 10 C 3/2010. Bude-li prokázáno, že je P. L. otcem stěžovatele, získá tím stěžovatel české státní občanství podle ustanovení § 4 písm. b) zákona č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Stěžovatel má tedy zato, že výsledek tohoto řízení může vliv na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ve věci nyní projednávané kasační stížnosti.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud, ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s., zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

S ohledem na ochranu veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob je vhodné připomenout, že v případě řízení o kasační stížnosti byla soudní ochrana stěžovateli již jednou poskytnuta individuálním projednáním jeho věci na úrovni krajského soudu, a to v plné jurisdikci. Další procesní postup v rámci správního soudnictví nezvyšuje automaticky míru právní ochrany stěžovatele a je podmíněn již zmíněným přesahem jeho vlastních zájmů. Zákonný pojem *přesah vlastních zájmů stěžovatele*, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Pokud jde o jeho výklad, ten byl podán například v usnesení zdejšího soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS, dle kterého *„přesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech azylu je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.“* Z tohoto pohledu bylo tedy nahlíženo na jednotlivé uplatněné kasační důvody.

Jak již bylo konstatováno, nyní projednává věc souvisí s jinou soudní věcí, vedenou u zdejšího soudu pod sp. zn. 2 Azs 63/2009, týkající se matky stěžovatele. V této věci byla kasační stížnost pro nepřijatelnost odmítnuta, a to usnesením ze dne 24. 3. 2010, č. j. 2 Azs 63/2009 – 64. K posuzování provázaných žádostí rodinných příslušníků o mezinárodní ochranu se pak Nejvyšší správní soud vyslovil v tom smyslu, že *„žádosti o udělení mezinárodní ochrany jsou v případě rodinných příslušníků zpravidla vzájemně provázané a dotýkají se rodiny jako celku. Postavení dítěte žádajícího o mezinárodní ochranu se přitom ve většině případů odvíjí od postavení rodičů žádajících o udělení mezinárodní ochrany. V případě stěžovatelky, která se narodila na území České republiky a důvody své žádosti o mezinárodní ochranu odvozovala od důvodů svých rodičů, kterým byly žádosti o azyl příslušnými správními orgány zamítnuty, tak bylo na místě i v jejím případě legitimně očekávat zamítavé rozhodnutí správního orgánu.“* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 11. 2008, č. j. 9 Azs14/2008 – 57).

Pokud jde o námitku nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci, je nutno uvést, že ve správním řízení leželo břemeno tvrzení azylově relevantních důvodů především na stěžovateli, respektive jeho zákonné zástupkyni - matce (viz například rozsudek zdejšího soudu ze dne 16. 9. 2005, č. j. 6 Azs 224/2004 – 37). Za situace, kdy jeho matky fakticky žádné azylově relevantní důvody neuváděla a v žádosti o azyl (a na ni navazující výpovědi ve správním řízení) se zmiňovala pouze o zájmu na sloučení rodiny a možných potížích s jejím otcem v případě návratu do vlasti, nelze bez dalšího hovořit ani o důkazní nouzi, potřebě blíže objasnit uváděné skutečnosti, či přechodu důkazního břemene na správní orgán. Na tomto místě lze odkázat například na závěry uvedené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 7. 2005, č. j. 3 Azs 303/2004 - 79, dle kterého *„absence tvrzení azylově relevantních skutečností ze strany žadatele o azyl může být jen ztěží nahrazována zjištěními správním orgánem jinak získanými (...). Pokud však žadatel o azyl žádnému pronásledování nebo diskriminaci z azylově relevantních důvodů vystaven není (resp. nemůže mít z takového pronásledování nebo diskriminace odůvodněný strach), nebo takové skutečnosti ani netvrdí, pak přes skutečnost, že pochází ze země, která je (...) problematická, nesplňuje*

podmínky pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu.“ Jestliže stěžovatel namítá, že žalovaný nevycházel z žádných zpráv o situaci v zemi původu, lze odkázat na závěry Nejvyššího správního soudu, vyslovené v rozsudku ze dne 20. 11. 2003, č. j. 2 Azs 27/2003 – 59, publikovaném pod č. 181/2004 Sb. NSS, že „*správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené. V opačném případě žádost jako zjevně nedůvodnou podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g)* [dnes písm. f) – pozn. NSS] *téhož zákona zamítne. (...) Povinnost zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 spr. ř. má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl.*“ Obdobně se podává i z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 2. 2004, č. j. 4 Azs 35/2003 – 71, že „*zamítnutí žádosti o udělení azylu jako zjevně nedůvodné [§ 16 odst. 1 písm. g)* [dnes písm. f) – pozn. NSS] *zákona o azylu], znamená, že neproběhlo dokazování ke zjištění existence důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu.*“

Nepřípadný je dále odkaz na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 – 57, z něhož se podává, že „*není povinností žadatele o azyl, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí. Je naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědí žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují.*“ Závěry citovaného rozsudku na stěžovatelův případ nemohou dopadat, neboť výpověď jeho matky nebyla žalovaným označena za nevěrohodnou; bylo toliko konstatováno, že z výpovědi nevyplývají žádné skutečnosti svědčící o tom, že by stěžovatel mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v ustanovení § 12 zákona o azylu nebo že mu hrozí vážná újma podle ustanovení § 14a zákona o azylu.

Konkrétně k tvrzení, že matka stěžovatele byla ve vlasti pronásledována ze strany soukromé osoby (jejího otce), odkazuje Nejvyšší správní soud například na rozsudek ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48, z něhož se podává, že „*skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny.*“ Obdobně se touto problematikou zdejší soud zabýval též v rozsudcích ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 7/2003 - 60, a ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 5/2003 - 51.

Stěžovatel, prostřednictvím své matky, dále tvrdil, že ta byla v zemi původu vystavena domácímu násilí a psychickému nátlaku ze strany otce, přičemž žalovaný vůbec nehodnotil subjektivní stránku jejích obav z pronásledování; odkazuje přitom na Příručku UNHCR, kterou rozsáhle cituje. V tomto smyslu však v žalobě ničeho nenamítal, a proto k těmto nově uváděným skutečnostem nemůže Nejvyšší správní soud ve smyslu ustanovení § 109 odst. 4 s. ř. s. přihlížet. S jako nepřípustnou námitkou bylo pak nutno naložit s námitkou, že „*homosexuálové jsou sociální skupinou*“, neboť v tomto smyslu opět stěžovatel v žalobě ničeho netvrdil (§ 104 odst. 4 s. ř. s.). Nadto nelze přehlédnout, že takto uplatněná námitka vzbuzuje pochybnosti o tom, zda se vůbec týká dané věci; jeví se jako vytržená z kontextu a v kasační stížnosti se objevila zřejmě v důsledku omylu. Nelze si

totiž představit, že by nezletilý stěžovatel ve věku zhruba jednoho roku mohl argumentovat svým pronásledováním v zemi původu z důvodu své homosexuální orientace.

Z výše uvedeného je zřejmé, že ustálená a vnitřně jednotná judikatura zdejšího soudu poskytuje dostatečnou odpověď na všechny přípustné námitky uplatněné v kasační stížnosti. Za situace, kdy Nejvyšší správní soud tvrzené důvody přijatelnosti nepovažoval za důvodné, neboť neshledal odklon od judikatury ze strany krajského soudu ani neshledal jeho závažné procesní pochybení, a stěžovatel sám žádné další konkrétní důvody přijatelnosti kasační stížnosti netvrdil, nelze než uzavřít, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje jeho vlastní zájmy.

Nejvyšší správní soud tedy shledal kasační stížnost jako nepřijatelnou; proto ji podle ustanovení § 104a s. ř. s. usnesením odmítl.

Pokud jde o návrh na přerušení řízení, pro takový postup nebyl dán žádný z obligatorních důvodů podle ustanovení § 48 odst. 1 s. ř. s. a zdejší soud rovněž neshledal naplnění žádného z důvodů fakultativních, podle odst. 2 téhož ustanovení. Jakkoli si je Nejvyšší správní soud vědom toho, že výsledek řízení o určení otcovství ke stěžovateli může mít důsledky na jeho právní postavení (zejména bude-li shledáno, že otcem stěžovatele je státní občan ČR), samotné řízení o určení otcovství se může přímo dotýkat řízení ve věci mezinárodní ochrany pouze v tom, že pokud by stěžovatel státní občanství ČR nabyl, byl by Nejvyšší správní soud povinen řízení podle ustanovení § 33 písm. d) zákona o azylu zastavit. Na druhou stranu pokud stěžovatel české státní občanství nenabude, jeho právní postavení z hlediska tohoto soudního přezkumu neudělení mezinárodní ochrany se nezmění. Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nepřijatelnou, není na místě řízení přerušovat a vyčkávat, zda stěžovatel státní občanství ČR nabude či nikoliv. Stěžovatel a jeho zákonná zástupkyně nicméně mohou svůj pobyt na území ČR řešit v intencích zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

Krajský soud stěžovateli k jeho žádosti ustanovil zástupcem advokátku pro řízení o kasační stížnosti; náklady řízení v tomto případě hradí stát (§ 35 odst. 8 s. ř. s., § 120 s. ř. s.). Náklady spočívají v odměně za jeden úkon právní služby (převzetí a příprava zastoupení) v částce 4200 Kč [§ 7, § 9 odst. 3 písm. f) a § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů] a v náhradě hotových výdajů v částce 300 Kč (§ 13 odst. 3 téže vyhlášky); celkem tedy 2400 Kč (návrh na přerušení řízení nelze považovat za úkon právní služby ve smyslu ustanovení § 11 vyhlášky č. 177/1996 Sb.). Vzhledem k tomu, že advokátka prokázala, že je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se tento nárok vůči státu o částku odpovídající dani, kterou je advokátka povinna z odměny za zastupování odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Částka daně vypočtená podle ustanovení § 37 odst. 1 a § 47 odst. 4 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, činí 480 Kč. Ustanovené advokátce se

tedy přiznává odměna v celkové výši 2880 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. května 2010

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu